

Apr. 1

1
1966

Արշակունի
ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ

Գ. Ստեփանյանի անվան Քառ-
րոն. «Կարսուն տարի երեք
ժամ»: Արամ—Խ. Արամյան-
յան, Կիմա—Կ. Ղառազյան
(Տես էջ 39)

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ
Այրվեստ

ՕՐԳԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՐ ԿՈՒՆՏԻՐԱՅԻ
ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՐ
ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐԻ ՍՈՎԵՏԻ ԿՈՆՏՐԱՏՈՐԱ-
ՅԻԱՅԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ

Հ Ո Ւ Ն Վ Ա Ր

1

1966

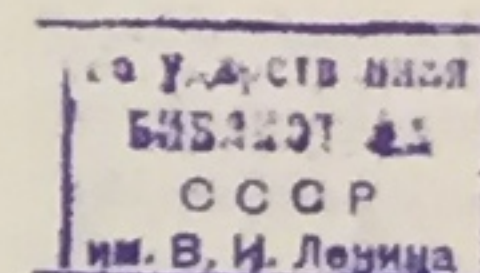
ՀՐԱՏ. 21-րդ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՎԱՆ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ
Այրվեստ - ի

ԱՅՍ ՀԱՄԱՐՈՒՄ

ՎԱՂՎԱ ԵՐԵՎԱՆԸ

7-67-1211

ՌՈՒՔԵՆ ՍԻՄՈՆՈՎԻ ՄՈՏ

ԱՐՎԵՍՏԻ ՇԵՄԻՆ

ՅՈՒՅՆՀԱՆԴԵՍԻ ԴՈՒՅՆԵՐԸ

ԵՐԵՔ ԺԱՄ ՄԱՐԴՈՒ ԱԶՆՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԼՈՒՍԻՆ ԱՄԱՐԱ

ԳՐԻԳՈՐ ԽԱՆՋՅԱՆ

ԱՐՎԵՍՏԻ ՇԵՄԻՆ

Անցյալ տարվա վերջին շաբաթներից մեկը վաղուց սպասվող ու շատ հաճելի մի նորություն բերեց Երևանի և ողջ հանրապետության գեղարվեստական կյանքում: Երիտասարդական ֆեստիվալի «Ծաղկիր իմ Հայաստան» նշանաբանով վերստին տրվեցին համերգներ, ներկայացումներ, եղան հանդիպումներ, իսկ Նկարչի տանը բացվեց ցուցահանդես:

Ցուցահանդեսը երիտասարդական էր, մասնակիցների գերակշռող մասը ուսանողներ էին, և հենց նրանց էլ ուզում եմ ուղղել խոսքս: Չէ՞ որ այնքան էլ հաճախ չի պատահում, որ ուսումնարանում կամ ինստիտուտում առվորող ապագա նկարիչները, քանդակագործները, գրաֆիկները, կերպարվեստի այլ ճյուղերն ընտրած երիտասարդները հնարավորություն են ունենում ցուցադրելու իրենց աշխատանքները լայն հասարակությանը:

Ուսման վերջին տարիներին յուրաքանչյուր երիտասարդ սկսում է ձեռք բերել սեփական վերաբերմունք արվեստի երևույթների նկատմամբ, ի հայտ է բերում իր լեզուն, արտահայտվելու իր ձևերը, անհատական նախասիրությունները, հակումները: Բայց և այդ տարիներին է, որ նշմարելի է դառնում, թե ում և ինչին է հետևում, ումից է ազդվում երիտասարդ արվեստագետը: Դա էլ բնական բան է և ոչ ոքի չպիտի զարմացնի. էլ ինչ երիտասարդ, որ չազդվի, չտարվի՝ իր կարծիքով ու՞եղ, թարմ, հետաքրքիր արվեստով: Այստեղ է, որ նա հնարավորություն է ունենում համեմատելու, խորհելու և որոշակի եզրակացությունների հանգելու: Ցանկությունները, երազները, համոզում-

ները ճշգրտվում են, դառնում ավելի հողեղեն, կենսական, վերջին հաշվով՝ ավելի ուժեղ: Բայց այդ լինելիության շրջանում ասված ամեն մի խոսք՝ գովեստ թե քննադատություն, փոթորկում է երիտասարդ ստեղծագործողների հոգին, և համառ ըմբոստացումներից հետո է միայն, որ նա ըմբռնում, ընդունում է շատ կարևոր մտքեր:

Եվ այսպես, Երկրորդ համահայաստանյան ֆեստիվալի «կերպարվեստի բաժինը» արդեն ներկայացել է մեզ Նկարչի տանը բացված ցուցահանդեսով: Եվ ես ուզում եմ վերն ասվածից ելնելով խոսել մի քանի ընդհանուր հարցերից, որոնք այդ դեպքում յուրատեսակ դրսևորումներով են արտահայտվում և, կարծում եմ, առանձնահատուկ մոտեցում են պահանջում:

Իհարկե հաճելի է տեսնել, որ հայ կերպարվեստագետների բանակը համալրելու են գալիս ակտիվ խառնվածքի տեղ երիտասարդներ, որոնք, անշուշտ, թարմ շունչ կհաղորդեն մեր գործին:

Ուրախանում ես նաև ցուցահանդեսում նկատելով ժանրերի ողջ հարստությունը, նրա՝ մոտիկ անցյալում մոռացության տրված տեսակները, երանգները, բազմապիսի նյութերի ու ձևերի դիմելու ցանկությունը:

Այս վերջինը ավելի ակնառու է կիրառական արվեստի բաժնում և, խախտելով ավանդական կարգը, հենց դրանից էլ կսկսեմ:

Այո, դա ցուցահանդեսի ամենահետաքրքրական բաժինն է: Ծեծված պղինձը, փայտը, արծաթը ու ոսկին, շամոտը, ջնարակված կավը, ապակին և այլ նյութեր լիիրավ տեղեր են այստեղ, իսկ ցուցանմուշները չեն հիշեցնում արդեն ծա-

նոթ իրերի տեսակներն ու ձևերը: Չկորցնելով իրենց հին բովանդակությունը, գործածական նշանակումը, նրանք ձեռք են բերել նոր ձև ու կերպ, ասես նոր ես տեսնում դրանք: Եվ այստեղ էլ վերստին խորհում ես այն մասին, թե ինչպիսի համարձակ մտահղացումներ, անսպասելի, թարմ, հետաքրքրական և համոզիչ լուծումներ կարելի է իրագործել, եթե ելնում ես իմաստից ու անհրաժեշտությունից:

Ահա Սարգիս Նազարյանի «Խորովածի սպասք» և «Շախմատ» աշխատանքները, որ արժանացել են ոսկե մեդալի:

Ես չգիտեմ և չեմ ցանկանում վիճել, թե որքանով է խորովածը զուտ հայկական խորտիկ: Նրա պատրաստման համար օգտագործվող իրերը ամեն տեղ նման են իրար: Հնարավոր է արդյոք

դրանք դարձնել և՛ հայկական, և՛ աշխատանք: Նազարյանը իր առաջ դրել է այդ խնդիրը և համառությամբ, սիրով հասել է լավ արդյունքի: Իրերի ֆունկցիոնալ նշանակումը չխախտելով, նա փոքրիկ, դիպուկ մանրամասներով ազգային բնորոշ կերպարանք է տվել դրանց, միաժամանակ հասնելով էսթետիկական մեծ հազեցածության:

«Շախմատ» աշխատանքը ասես շնչում է դիտողին, թե այս խորիմաստ ու խելոք խաղը գալիս է հնուց, բայց գործն ինքը ստեղծված է մեր օրերի մարդու ձեռքով, որ գիտե գնահատել այդ հինը, մեր մանր քանդակագործության հինավուրց ավանդները: Նրա ամեն մի ֆիգուրը կուռ է, հազեցած, տրամագրությամբ՝ հարուստ:

Հաճելի է նշել, որ դժվարին ճանապարհ ընտրած արվեստագետը անկեղծ նվիրումով է անում իր գործը, և ոչ մի տարակույս չունենք, որ նա նոր, ավելի խոշոր հաջողությունների է հասնելու:

Բրոնզե մեդալի է արժանացել Բենիկ Պետրոսյանը՝ ծեծված պղնձից արված բարելյեֆնեթի համար: Բանաստեղծական տրամադրությամբ համակող այդ աշխատանքներից մի քանիսը (օրինակ՝ «Սերը») արված են վարպետությամբ: Դիտում ես դրանք ու համոզվում, որ մեզ մոտ անցյալում էլ մեծ տարածում չստացած այդ նյութը այսօր ընձեռում է նորն ասելու հնարավորություններ և հեշտությամբ կարող է մտնել մեր կենցաղը: Ի դեպ, Վրաստանում, Մերձբալթյան հանրապետություններում և այլուր ծեծված պղինձը ներկայումս հաջողությամբ օգտագործվում է:

Հայտնի է, որ մեզ մոտ հարթաքանդակի արվեստը մեծամասնությամբ ծաղկել է քարի վրա, փայտի վրա ստեղծված գործերը եղակի են (Սեվանի խոյակները, Մշո դուռը): Ուստի և հասկանալի է, թե ինչու այնպիսի հետաքրքրություն առաջ բերին Յուրի Պետրոսյանի՝ փայտի վրա վարպետորեն արած հարթաքանդակները, որոնցում ավանդականն ու նորը օրգանական, համոզիչ ձևով շաղկապված են: Այդ գործը արժանացավ արծաթե մեդալի:

Ցուցահանդեսում չափերով ու քանակով համեստ մի բաժին էր կազմում խեցեգործությունը: Բայց այստեղ էլ կային կարող ուժեր, զգացվում էր ավելի շատ բան ասելու և անելու ձգտում:

Շատ էին շամոտից արված հարթաքանդակները: Շամոտը, իրոք, ակտիվ նյութ է դարձել մեր խեցեգործների մոտ: Հենց այդ նյութից էին

Ս, Նազարյան. Խորովածի սպասք (Ոսկե մեդալ)

պատրաստված Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի շրջանավարտ-խեցեգործների աշխատանքները, որ այս բաժնի ամենահետադրական ցուցանմունքներն էին: Դրանցից Ի. Բաբալանի «Փոքր Մհերը» արժանացավ խրախուսական մրցանակի:

Արայիկ Շիրազի պատրաստած փայտյա ֆիգուրները, չնայած խիստ պաշտանականության և միջոցների չափազանց ժլատ օգտագործման, մեծ տրամադրություն են կրում իրենց մեջ: Ավելի ուշադիր ու տքնաջան աշխատանքի դեպքում երիտասարդ արվեստագետը անկասկած ի վիճակի կլինի իր հետագա գործերին տալ հայկական կուլտուր, մի բան, որին նա դեռ չի հասել այս ֆիգուրների մեջ:

Մեր կյանքում կիրառական արվեստի ասելիքն ու տեղը գնալով մեծանում է: Նա ավելի է կապվում առօրյայի, մեր միջավայրի կազմակերպման հետ, ուստի պետք է ըստ կարելիության լայնորեն օգտվել նրա հնարավորություններից, համարձակորեն գործի ներգրավել երիտասարդ կարող ուժերի:

Ինչպես բոլոր ցուցահանդեսներում, այստեղ էլ գեղանկարչական աշխատանքները քանակով

Յու. Պետրոսյան. Հարթափնդակներ փայտի վրա (Բոնդե մեդալ)

ամենաշատն են և ամենավիճելի: Արվեստի նորագույն ձևերով լեցուն մեր դարում ամենքն էլ ցանկանում են որևէ դպրոցի հետևել, նորարար կոչվելու պատվին արժանանալ: Բայց նորագույն արվեստի տեսակներից շատերը կառուցված են 20-րդ դարին հատուկ բախումների, հակասական տեսությունների, ինչպես նաև լուրջ ու անլուրջ սուբյեկտիվ սկզբունքների վրա: Գոյություն ունի երկու աշխարհ, երկու գաղափարախոսություն, որոնց միջև գնում է անզիջում պայքար: Ինքնըստինքյան հասկանալի է, որ հենց այդ պայքարի մեջ ներգրավված արվեստագետները, նրանց արվեստն են դառնալու մեր ժամանակի սուցիալական և քաղաքական իրականության արտահայտողները: Եվ թվում է հենց նրանց վրա պետք է բեռվի մեր ուշադրությունը: Բայց, որքան էլ դա տարօրինակ է, երբեմն ուշադրության կենտրոնում է լինում արվեստի մոդալի բնույթի, սենսացիոն այս կամ այն տեսակը, որ ոչ միայն ժամանակի այդ մեծ պրոբլեմներից, այլև ազգային ժողովրդական հենքից անչափ հեռու է: Դրանք խորթ են մեր արվեստի ավանդներին, չեն հարստացնում ու հաստատում մեր ունեցածը, ընդհակառակը ետ են մղում մեր արվեստը, զրկում նրան սեփական ձայնից ու դեմքից:

Ուրեմն չօգտվե՛լ ուրիշից: Իհարկե, օգտվել: Բայց միշտ պետք է իմանալ՝ ումից և հանուն ին-

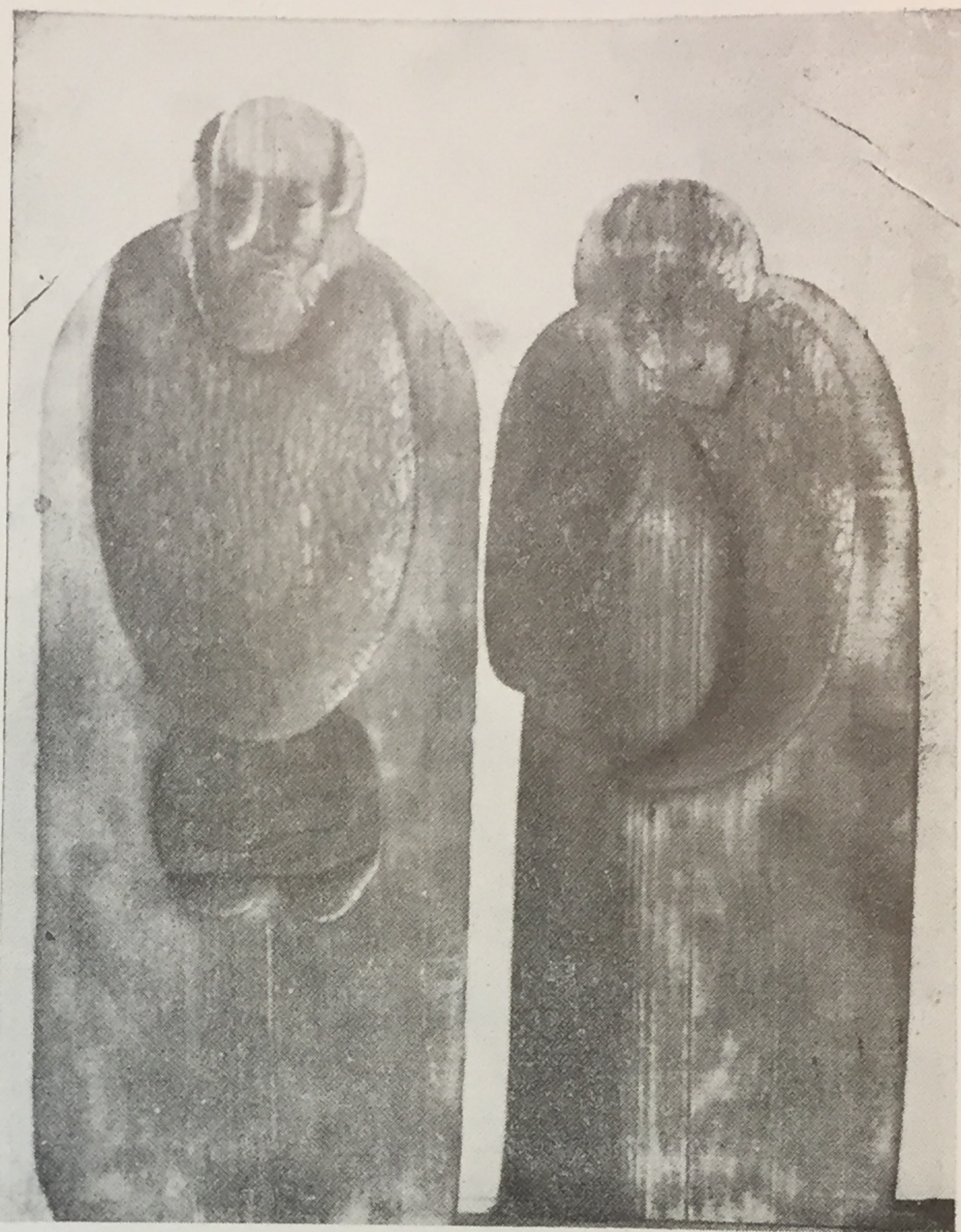

չի: Ամեն ոք իրավասու է ունենալ իր նախասիր-
րությունը, իր հակումները, և ես միտք չունեմ մե-
ղադրել սրան կամ նրան որեւէ բանի նախապատ-
վություն տալու համար:

Բոլոր նրանք, ովքեր վերջին տարիներս առիթ
ու հնարավորություն են ունեցել անմիջաբար ծա-
նոթանալու ժամանակակից արտասահմանյան
կերպարվեստի հետ, չեն կարող շխտտովանել,
որ այն, ինչը մեզ մոտ հաճախ համարվում է նո-
րարարություն, այնտեղ վաղուց անցած էտապ է,
և որ հենց այդ անցած «նոր» հոսանքները, տե-
սականներն են, որ զարգանալով այսօր հանգել են
աբստրակցիոնիզմին և նմանօրինակ այլ անհե-
թեթությունների: Գուցե «նորարարության» կողմ-
նակիցները հենց ուղղակի վերացականի՞ց սկսեն,
ինչո՞ւ միշտ մնալ ետևից զնացողի դերում...

Ակամայից հիշում ես մեծ արվեստագետ-բա-
ղաբացի, իր արվեստի թե կերպով, թե ասելիքով
իրոք նորարար Ռենատո Գուտուզուչի խոսքերը.
«Ամենաբարձր բանը, որ կարելի է ասել վերացա-
կան արվեստի մասին այն է, որ նա արտահայ-
տում է մինչկերպարվելիք պահը: Արվեստը սկըս-
վում է այնտեղ, ուր կանգ է առնում վերացակա-
նը (ինչպես և ուզածդ ոչ ֆիզուրատիվ ուղղու-
թյունը): Սկսվում է այնտեղ, ուր արվեստագետի
կազմակերպող հոգին մխրձվում է զգացմունքնե-
րի և ընկալումների աշխարհը, հնարավորություն
տալով նրան ամրոգական դիմելու այնպիսի խոս-
քով, որ հասկանալի է ոչ միայն իրեն, այլև բո-
լորին»:

Այո, դժվար է հասկանալի լինել բոլորին և
հենց այդ պատճառով էլ նորարար են ոչ բոլորը:

Ա. Շիրազ. Մեռումիներ (Հատուկ դիպլոմ)

Ի. Բարայան. Փոքր Մեներ (Խրախուսական մրցանակ)

Է. Զաֆարյան. Հեղինակներ (Ոսկե մեղալ)

Ծանր է խոստովանել, որ դու նորարար չես: Բայց նորարարության առավել ևս չեն հասնում այն արվեստագետները, ովքեր սեփական ուղին թողած նորարարություն են փնտրում ուրիշի ճանապարհներին:

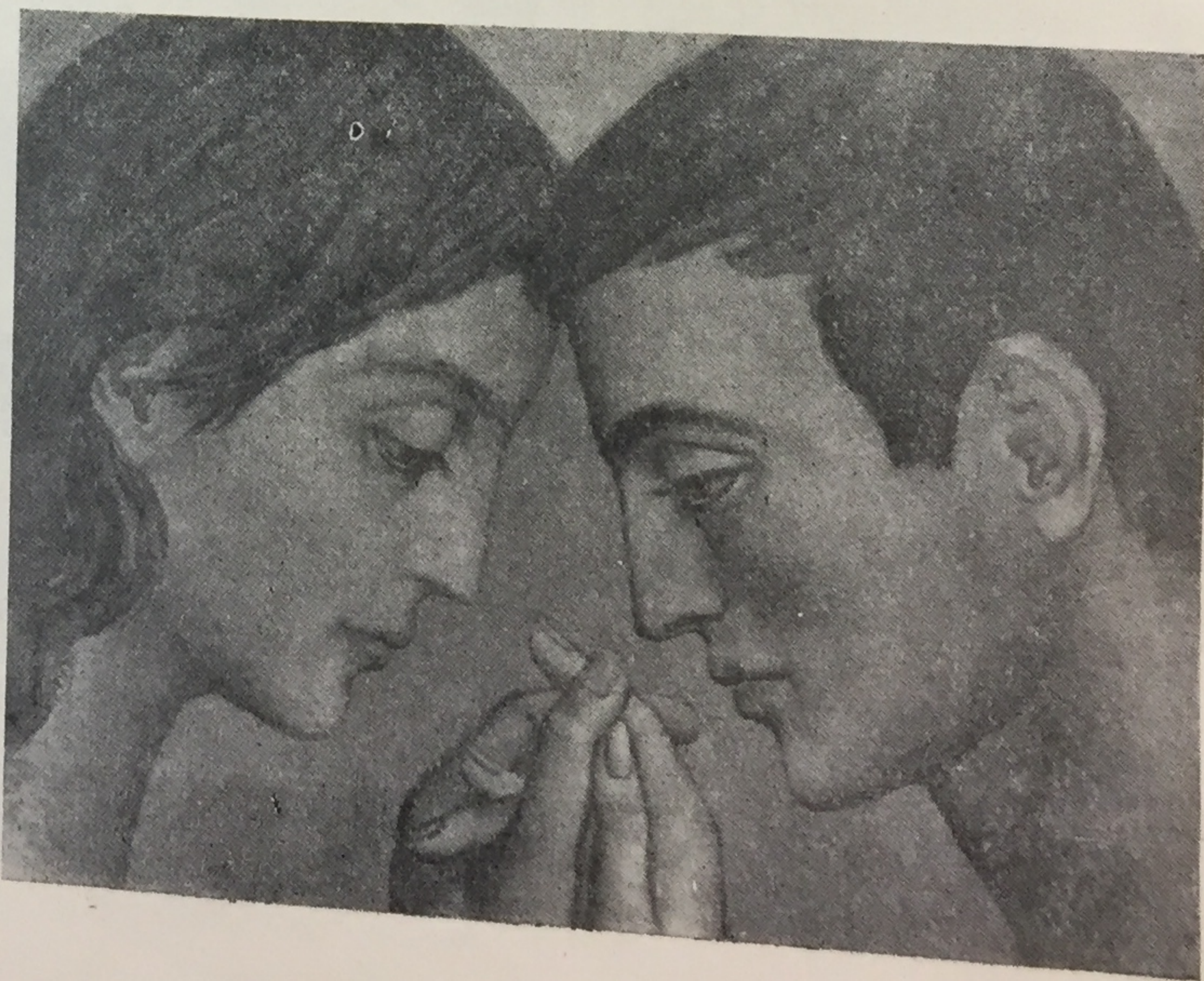
Մեր կյանքում նորի ընկալումն ու վերարտադրությունը այն հիմնական ոլորտն է, ուր երիտասարդ արվեստագետը լիովին կարող է դրսևորել իր անհատականությունը, հակումները, իր խոսքն ասել աշխարհի ու մարդկանց, մեր ժամանակի մասին:

Ուրեմն՝ ոչ միայն զգացմունք, այլև դատողություն, ոչ միայն գիտակցություն, այլև համարձակություն ու ակտիվություն:

Այս վերջինի պակասը խիստ զգացվում էր և այս ցուցահանդեսում:

Էլ ինչ արվեստագետ, եթե նա չի ջանում ասել այն, ինչ ուրիշը չի ասել, ստեղծել այնպիսի գործ, որ գլուխգործոց է լինելու, եթե իր առջև չի տեսնում ռազմի դաշտ, ուր ինքը մարտնչելու է հաղթանակի համար: Հարկավ սեփական ազնիվ, ճշմարիտ նպատակի համար պայքարի ճանապարհին կարող է և պարտություն լինել: Դա բարոյական հաղթանակ է, մինչդեռ երբ զոհվում ես՝ չգիտենալով թե ինչու, դա արդեն ամոթ է:

Ցուցահանդեսում, դժբախտաբար, կային և այդպիսի «անտեղի զոհված» գործեր: Դրանց մեջ նկատում էիր սեփական սրտով ու մտքով չապըրված հույզեր, ուրիշից փոխառնված լեզու, անզամ իսկ՝ օտար հիվանդություններ՝ մոնոխրոնիզմ, սենտիմենտալիզմ և այլն:

Ռ. Խաչատրյան. Երիտասարդություն (Սրժաբե մեղալ)

1965 ՔԱՂԱՔԱՆԻ ՇՈՒՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆՐԵՍ

ԱՐԹՈՐ ԱՎԱԿՅԱՆ. ԵՐԵՎԱՆ
«Մոլոտով» տպարան 1966 թ.

Լավ է, որ այդ գործերը վճռող որակ չէին կազմում ցուցահանդեսում: Դրանց կողքին կային ուշագրավ աշխատանքներ, որոնց արժե անան- ձին անդրադառնալ: Նկարիչներ է. Զաքարյանը և Ռ. Խաչատրյանը հանդես էին եկել առաջինը՝ «Ընկերուհիներ» երկրորդը՝ «Նրիտասարգություն» կտավներով: Այդ երկուսն էլ ուշադրություն էին գրավում ամենից առաջ խորունկ տրամադրու- թյամբ, ներքին ձայնով, մի բան, որ բնորոշ է գեղանկարչական լավագույն գործերին: Նթե վեր- հիշենք, օրինակ, Զոտուոյի «Ֆրեսկոները», Ռեմբ- րանդտի «Անառակ որդին», մեր օրերում՝ Դեյնե- կայի «Լենինգրադի պաշտպանությունը», պարզ կլինի, թե ինչի մասին է խոսքը: Գեղանկարչու- թյան այդ թանկ հատկանիշները մեր օրերում հաճախ փոխարինվում են արտաքին շարժումնե- րով, միմյան հատուկ ձևերով:

Էդմոնդ Զաքարյանի մոտ խոսքը գալիս է հերոսուհիների հոգու խորքից, և հակվում ես լսե- լու սիրո, ապագայի մտորումներով շնչավորված խոսք, զգում ես երկու ամոթխած, համեստ ու գրավիչ աղջիկների ներաշխարհը: Դրան մեծապես նպաստում է ձաշակով ընտրված, ներդաշնակ գունային կոմբիտը:

Ռ. Խաչատրյանի խոսքը պարզ է, նրա հերոս- ները երագում են անբիծ ու երջանիկ ապագայի մասին: Հեղինակը մի փոքր փիլիսոփայում է կյանքի, նրա հարատևության մասին. կա՛, հավետ լինելով է միշտ վերածնվող կյանքը իր գեղեցիկ խորհրդով: Ռ. Խաչատրյանի մոտ գույնը պայմա- նական է, ակտիվորեն չի խառնվում նկարի տրա- մադրությունը:

Պարզ, մատչելի, բայց ոչ պարզունակ ձևերով երկու նկարիչներն էլ հասել են մեծ արտահայտ- չականության, ըստ էության լուծելով կերպար- վեստի ամենագիտար խնդիրներից մեկը: Հետա- քրքրականն այն է, որ Խաչատրյանը անցել է հակասական, անգամ ֆորմալ փնտրումների ճա- նապարհ, բայց այսօր կանգնած է բավականին ճիշտ ուղու վրա, որը հետագա աշխատանքի, խո- րացման ու հաստատման դեպքում արժանի պը- տուղներ կտա:

Մենք արդեն քանիցս դիտել ենք է. Զաքարյա- նի հաջողված գործերը: Հաճելի կլինեն, եթե նա իր աշխատանքներում հրաժարվելով ավելորդ թախիծից, հագեցնեն դրանք որոշ լարվածու- թյամբ: Դա նրան կօգնեն ավելի վստահորեն դըր- սևորելու մեր առօրյայի ոռոմանտիկային հետա- մուտ արվեստագետի իր մղումները: Ինձ տար-

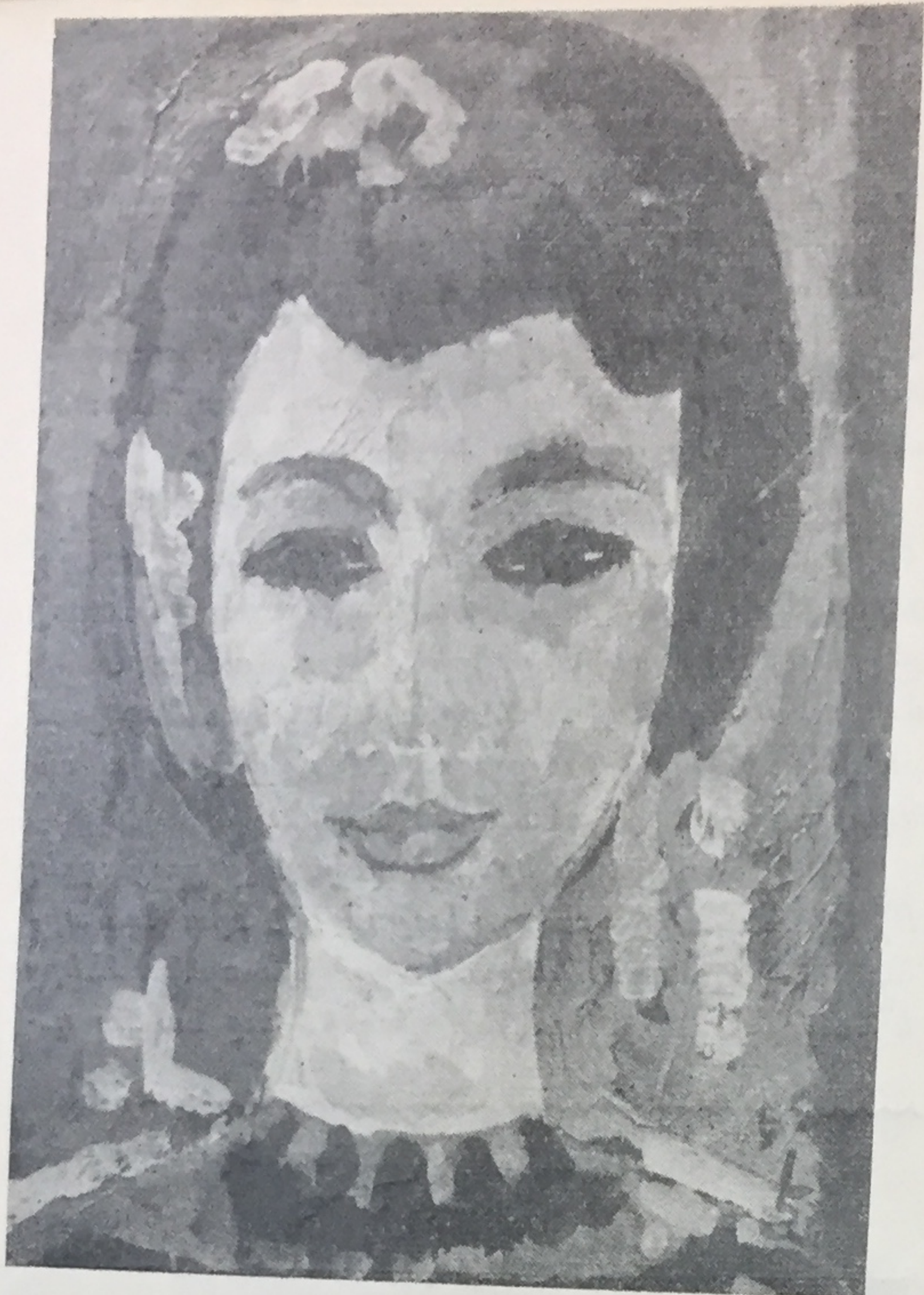
օրինակ է թվում արվեստաբան վ. Հարություն- յանի զարմանքը Զաքարյանին ոսկե մեղալ շնոր- հելու առթիվ: Նա ըստ երևույթին խորամուխ չի եղել ու չի նկատել երիտասարդ նկարչի առավե- լությունները, որ անհրաժեշտ են ոչ միայն նրան, այլև հայ կերպարվեստին առհասարակ:

Բրոնզե մեղալ տրվեց Աշոտ Մելքոնյանին «Էլվիրա Աղաբաբյանի» դիմանկարի համար: Այդ գործում էլ նշմարում ես հեղինակին հատուկ քնքշությունը, երանգների նրբությունը: Մենք սպասում ենք և համառորեն սպասելու ենք շատ բանի ընդունակ, բայց առայժմ քիչ բան ասած նկարչի իրոք նշանակալից գործերին:

Մի դիմանկար և երեք բնանկար էր ցուցադրել Ռ. Էլվիրայանը: Դրանք վկայում էին նրա համար- ձակ ու բազմազան գեղանկարչական որոնումները և հույս են ներշնչում, որ վաղ թե ուշ նա իր ու-

Ա. Մելքոնյան. Լոդոդ Էլվիրա Աղաբաբյանը (Բրոնզե մեղալ)

Ռ. Էլիբեկյան. Աղջկա դիմանկար
(Խրախուսական մրցանակ)

Հ. Իշխանյան. Յողիկի դիմափանդակը (Ոսկե մեդալ)

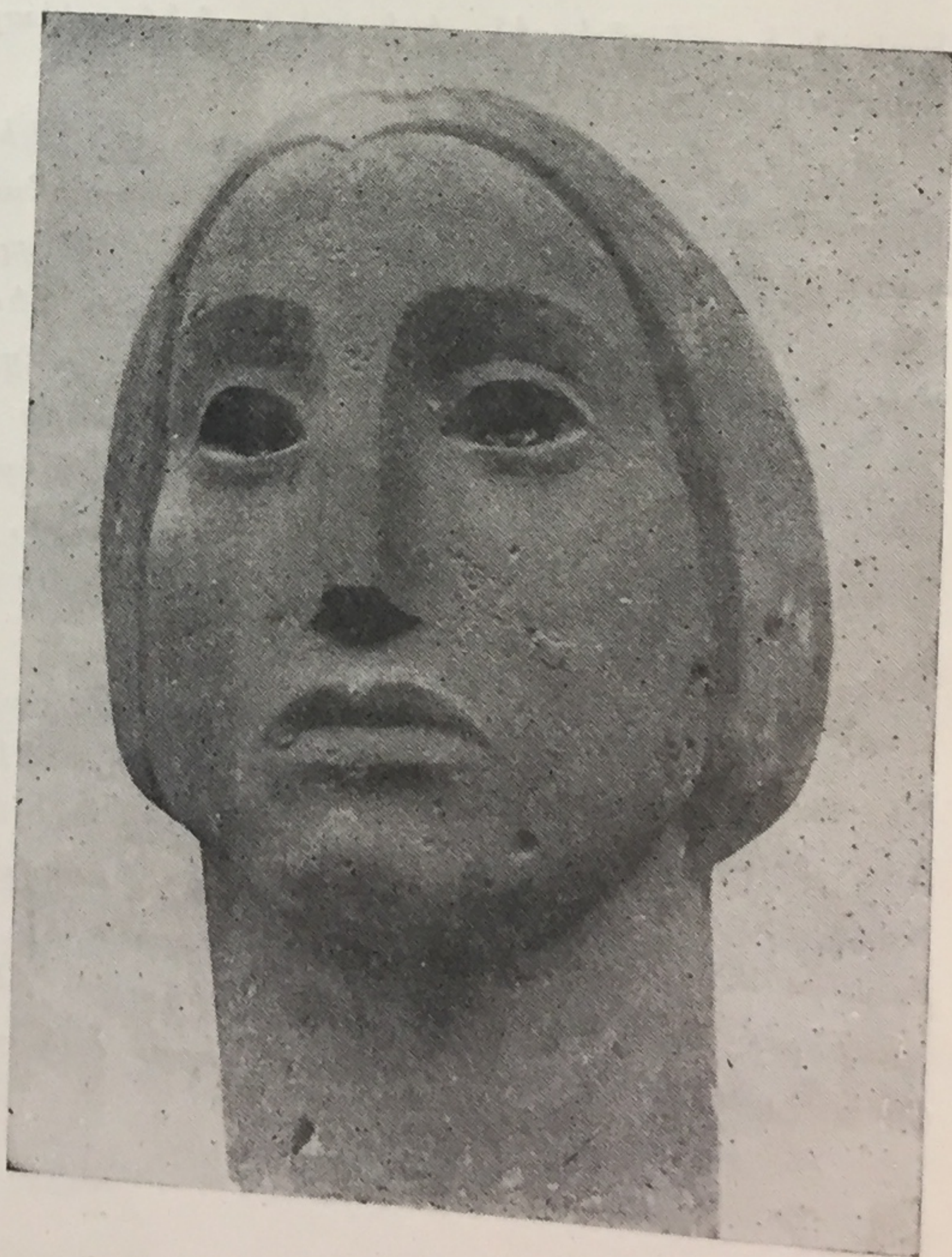

շաղրությունը կկենտրոնացնի ասելիքի վրա, կհասնի դրան:

Առհասարակ պետք է նկատել, որ որոնումները շատ էին այդ ցուցահանդեսում: Ինքնին ուրախալի այդ երևույթը, սակայն, մեզ բնավ չի տրամադրում աչք փակել այն իրողության վրա, որ այդ որոնումների մեծ մասը ձևական բնույթի էին: Հաճախ էիր տեսնում ասելիքի խեղճություն: Պատահական, «մարդական» բնույթի փնտրտուքը դիմանկարների, բնանկարների, նատյուրմորտի սահմաններից դենը չէր գնում, մինչդեռ արդիական թեմայի համարձակ ու խոր վերաբրտադրությունը պիտի լինի նկարչի հիմնական մտահոգությունը: Այստեղ ես ուզում եմ նորից վկայաբերել Գուտուզոյին. «Փնտրել» նշանակում է աշխարհը տեսնել ստեղծագործողի աչքերով, շրջապատի իրերի, մարդկանց մեջ գտնել այն նվիրականը, որ դարձել է կյանքի հաստատուն էությունն ու իմաստը: Իսկական նկարչի փրկությունն այն է, որ ամեն անգամ իրեն շրջապատող աշխարհը տեսնի այնպես, կարծես առաջին անգամ է հանդիպում կյանքում»:

Ցուցահանդեսի արձանագործության բաժնում էլ եղան հաճելի անակնկալներ, թեև գործերի մեծ մասը կրում էր կամերային բնույթ:

Ե. Գոչարաշյան. Մարիամի դիմափանդակը
(Արծաթե մեդալ)

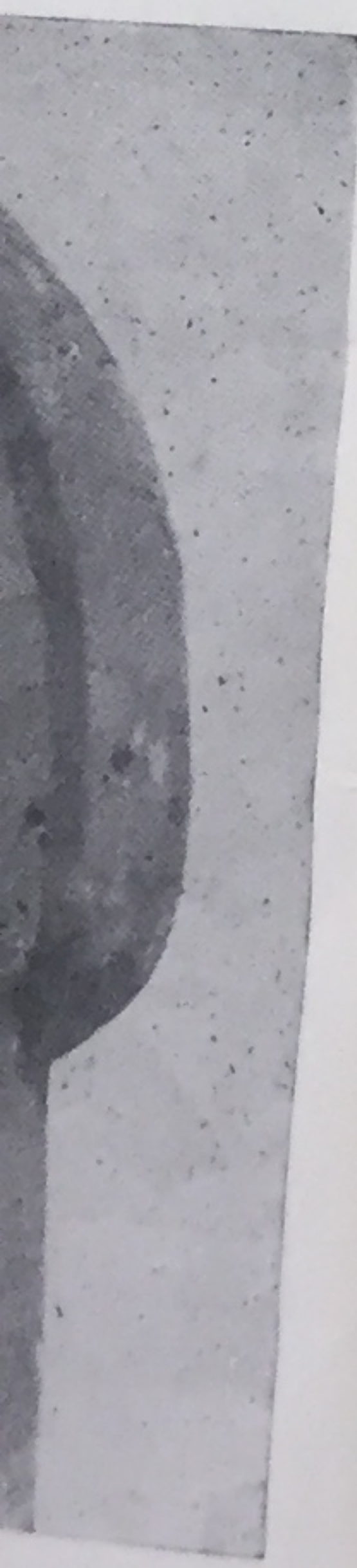

ասելիքի վրա.

որ որոնումնե-
մ: Ինքնին ուրա-
նգ բնավ չի տրա-
դուցյան վրա, որ
ձևական բնույթի
իքի խեղճություն:
ույթի փնտրտուքը
նատյուրմորտի
մինչդեռ արդիա-
ր վերարտադրու-
մնական մտահո-
մ նորից վկայա-
շանակում է աշ-
աքերով, շրջա-
նել այն նվիրա-
ատուն էություն
իրկությունն այն
ատող աշխարհը
անգամ է հան-

վյան բաժնում
են գործերի մեծ

իմաֆանդակը

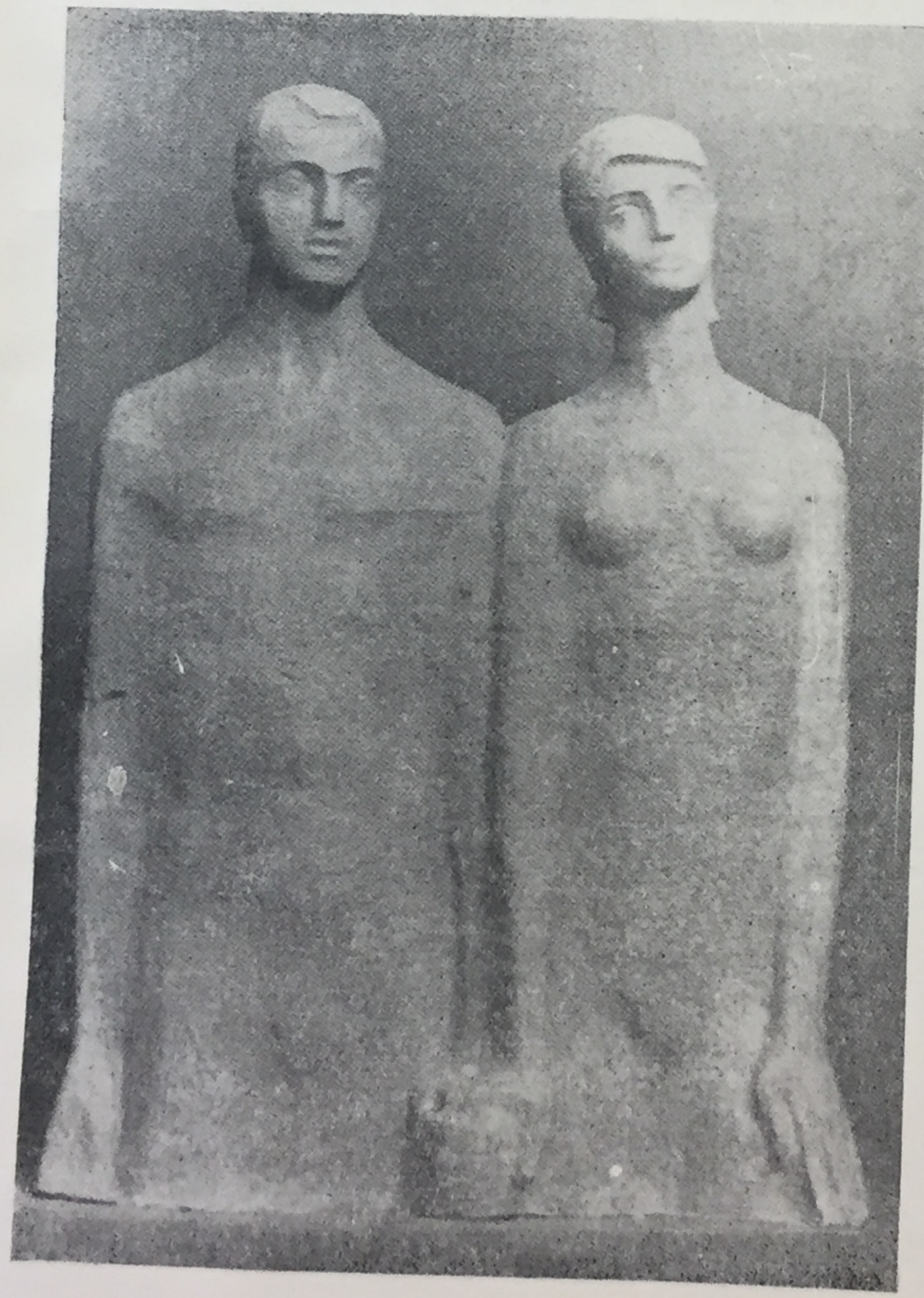

Ահա Հակոբ Իշխանյանի «Յողիկի դիմաքանդա-
կը»: Ընդգծված անհատականությամբ օժտված
բանդակագործի այդ աշխատանքը, որ արժանա-
ցավ ոսկե մեդալի, գրավիչ էր իր անմիջականու-
թյամբ, բնորդի դիպուկ բնութագրումով, ընդհա-
նուր ծավալի ամբողջականությամբ:

Շեշտված անհատականության, պլաստիկայի
հիանալի զգացողության արտահայտությունն էր
էին Երվանդ Գոջաբաշյանի «Գուլպա հաղնող կի-
նը» և «Մարիամի դիմաքանդակը» (սրան տրվել է
արծաթե մեդալ): Հուսանք, որ նկարչի նախընտ-
րած ձևի յուրօրինակությունը հետո չի փոխարկ-
վի ֆորմալ մոտեցման:

Բրոնզե մեդալի արժանացավ Ռուզաննա
Քյուրբչյանի «Միություն» դեկորատիվ մոնումեն-
տալ աշխատանքը: Բանդակագործուհին սուղ մի-

Ռ. Քյուրբչյան. Միություն (Բրոնզե մեդալ)

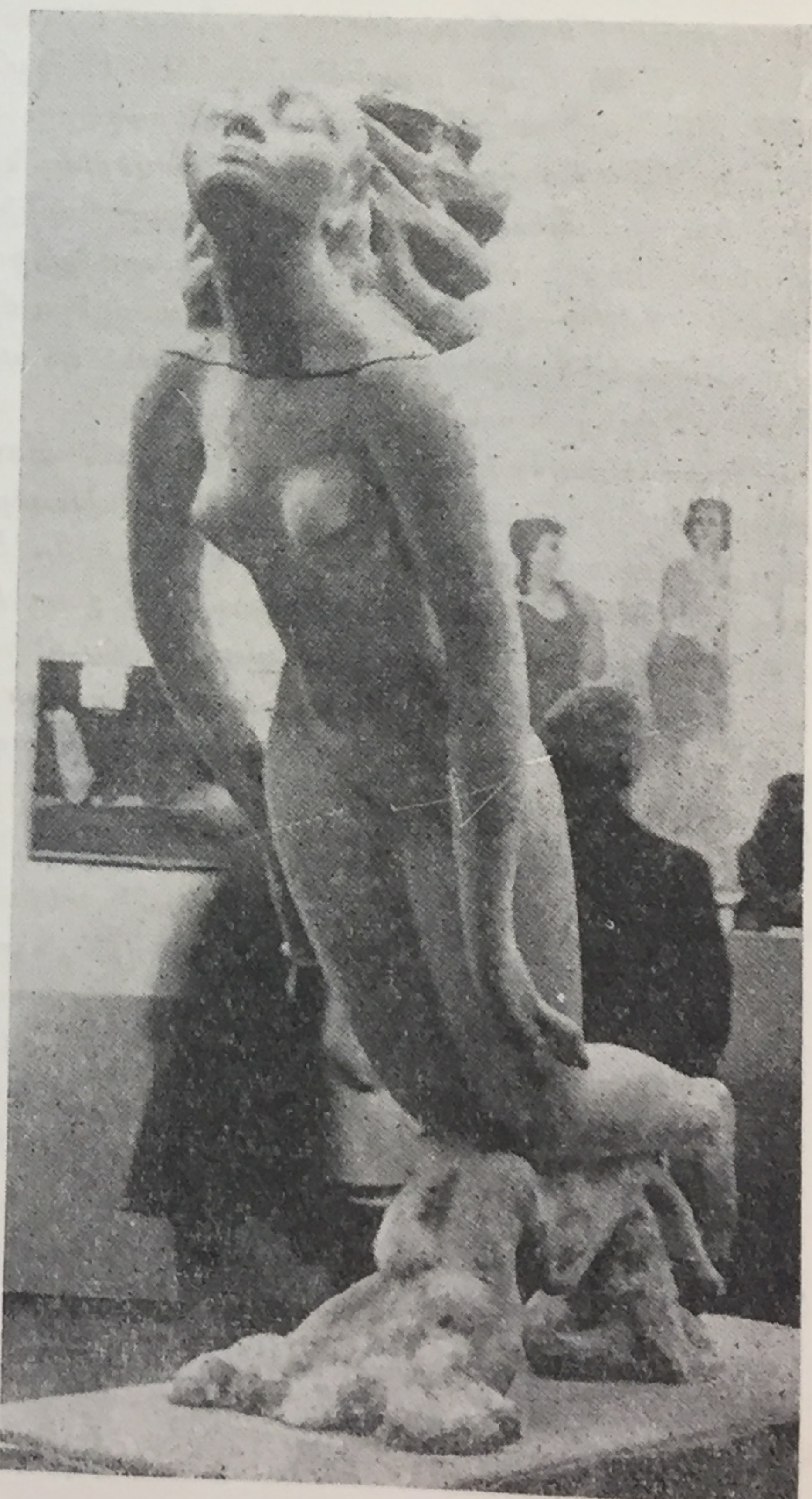

ջոցներով, հստակ և ընդգծված ծավալներով հա-
սել է որոշակի արտահայտչության: Այո, հավա-
տում ես, որ դա անքակտ ու գեղեցիկ միության
երգում է: Ես վստահ եմ, որ նման գործերը իրենց
հարմար և բնորոշ միջավայրում ավելի լավ կհըն-
չեն, դրանց տպավորությունը կմեծանա: Այս հան-
գամանքը անպայման հաշվի պիտի առնել դրանք
արժեքավորելիս:

Այս անգամ էլ ուշագրավ աշխատանքներով էր
հանդես եկել Յրիդ Սողոյանը: Անտարբեր չեա
կարող անցնել նրա գործերի կողքով. դրանք մրտ-
քեր են հարուցում, տրամադրություն առաջաց-
նում:

Հարուստ ներքինով արվեստագետ է Լևոն Թոք-
մաշյանը: Նրա յուրաքանչյուր գործ հուզմունքով
ես դիտում: Բայց արվեստագետը կանգնած է մի

Լ. Թոքմաշյան. Զգտում (Հատուկ դիպլոմ)

լուրջ վտանգի առաջ. հիվանդագիրն, մեկոգրամատիկ զգացմունքները անառողջ ինչ-որ երանգներ են տալիս նրա նկարներին և դժվարանում են դրանք համարել կյանքը հաստատող աշխատանքներ:

Գրաֆիկայի բաժինը մեծ չէր թե՛ քանակով, և թե՛ ներկայացված գործերի նշանակությամբ: Այստեղ կարելի է նկատել մեր գրաֆիկային հատուկ բոլոր հիվանդությունները:

Նախ պետք է նշել օգտագործված նյութերի սակավությունը: Եղածներն էլ հանդես չէին եկել իրենց առավելագույն հնարավորություններով:

Եթե լինոփորագրություն է՝ թողնում է փորիչի և լինոլեումի հպումից առաջացած մեխանիկական հետքի տպավորություն. մտածված, վարպետորեն արված շտրիխների գրեթե չէիր հանդիպում, մինչդեռ հենց դրանք են, որ կենդանություն, հուզականություն պիտի հաղորդեն պասսիվ նյութին:

Նույնպիսի աղքատություն էիր նկատում փայտագրության, չոր և փափուկ օֆորտի, մի շարք այլ նյութերի մշակման մեջ:

Այդ ֆոնի վրա առանձնանում էր Լ. Խանամիրյանի «Երիտասարդություն» նկարաշարը: Նրկարչուհին կարողացել է լուրովի խոսեցնել նյութը, նա հիմնականում օգտվել է խոշոր շտրիխից, կիրառել սևը և սպիտակը առանց նուրբ անցումների: Պետք է ասել, որ դա բոլոր դեպքերում չէ, որ նպաստել է գործի բովանդակությունն ու տրամադրությունը արտահայտելուն:

Գրքի ձևավորման և նկարազարդման ասպարեզում մեր երբեմնի համբավին, դժբախտաբար, նոր ժամանակները քիչ բան են ավելացրել: Այսօրվա մեր գրքերի նկարազարդումները շատ կողմերով զիջում են անցյալի նմուշներին: Եվ այդ գործը առաջ մղելու մեր ջանքերը մի զգալի չափով պետք է ուղղվեն երիտասարդ ուժերի առաջընթացին, դաստիարակման նպատակին:

Սակայն թերլեմեզյանի անվան գեղարվեստի ուսումնարանում և Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտում ուսուցման ներկա դրվածքը ոչ մի լավ բան չի խոստանում: Թե մեկում, թե մյուսում չկա հատուկ քաժին: Գրաֆիկայի հանդեպ հետաքրքրություն ունեցող ուսանողները սեփական նախաձեռնությամբ ու ջանքերով ձեռք են բերում մոտավոր գիտելիքներ, մինչդեռ մեր օրերում գրքի ստեղծման կուլտուրան անշափ խորացել ու

հարստացել է, դարձել բավական բարդ գիտություն, որին տիրապետելու համար հարկավոր է ուսումնասիրել ոչ միայն հայրենական, այլև արտասահմանյան փորձը: Առանց դրան անհնար է շատ հեռու գնալ:

Այս ցուցահանդեսում արծաթե և բրոնզե մեդալների արժանացան երկու աշխատանքներ՝ Ռաֆայել Ազիզյանի «Ուրարտուի թագավորությունը» և Սերյան Խաթիսյանի «Պողոս-Պետրոս» հեքիաթի նկարազարդումները: Երկուսն էլ հարազատ էին մնացել բովանդակությանը, ժամանակին: Ազիզյանն օգտվել էր ասորական բարելյեֆներից, իսկ Խաթիսյանը դիմել էր հեքիաթի սազական շեշտված գույների ու ծավալների օգնությանը: Հիշատակման են արժանի նաև Ս. Խանդադյանի «Մխիթար սպարապետ» վեպի նկարազարդումները, որ արել է Մ. Ջրաղացպանյանը: Ասիոս որ օժտված նկարիչը տուրք է տվել ձևական կողմին և դա խանգարել է նրան արտահայտելու գրքի էությունը հատուկ կենդանի հուզականությունը, իսկ գրքի ներկայացրած ժամանակը հեռացրել է իրականից: Այդ նկարազարդումները ասես կոնկրետ ժամանակաշրջան չնշող զարդեր են:

Կարելի է հուսալ, որ մեր երիտասարդ շնորհալի նկարիչները կշարունակեն ու կամրապընդեն սկսած լավ գործը: Պետք չէ անտեսել, որ գրքի գրաֆիկայի ասպարեզում էլ իրենց զգացնել են տալիս մոդաիկ հակումները: Օրինակ, խոսում են այն մասին, թե կարիք չկա ընթերցողին հրամցնել կերպար՝ հարազատ կամ ընդհանրացված, ավելի լավ չէ՞ անել զարդային բնույթի նկարազարդումներ, որոնք «չեն ծանրաբեռնում» նրա ուշադրությունը...

Իմ կարծիքով դա լուրջ մոտեցում չէ և չարժեքաբանով տարվել:

Թող չհուզվեն ցուցահանդեսի այն մասնակիցները, որոնց անունները ես չտվի: Ցուցահանդեսի հաջողությունների մեջ նրանք էլ բաժին ունեն: Բայց ես կուզեի, որ իմ երիտասարդ բարեկամները նախ թերությունների շուրջ խորհեն, դրանք շտկելու հնար գտնեն: Դա նրանց հնարավորություն կտա առաջիկայում ավելի համարձակ, հաստատուն, համոզված արտահայտվելու արվեստում: Մեծ արվեստը սպասում է նրանց:

ԳԴՌ

Քննիչի երիտասարդական
ստեղծել է մի երաժշտական ներ-
որի հիմնում Շեքսպիրի հայտն
կերգության վերապատմություն
մադրությունը, որ վերնագրվել
գիշերվա» երկրորդ խորագրով
կամենալ», ունիսյոր Հ. Քեր-
խաղել է կինոժապավենի վ

Ֆիլմը չեկ-գերմանական հ
արտադրություն է:

● Ստեղծարար այն վիպասանն
որի ստեղծագործություններին
ամենից ավելի հաճախ է անդա-
հերմանական դեմոկրատական
պոլիտիկայի հեռուստատեսության
դիտում ունիսյոր Հելմուտ Շի-
նկարահանել է Ստեղծարարի ևս մ
«Վանիկա Վանիկին»: Գլխավոր
կատարում են Աննեկատին Քյո-
Պիտեր Ստրուր և Էրիկ Պելիկ
յան:

Խմբագիր՝ ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՅԱՆԴՈՒ
Խմբագրական կոլեգիա՝ ՍԱՄՍ
ՌԱՖԱԵԼ ԻՍԻԳՅԱՆ, ԼԵՎՈՆ
Վ.Ֆ. 06759: Պատվեր
Հանձնված է արտա-
ՀՍՍՌ Միջխորհրդի սովետ

«СОВЕТАКАН АРВЕСТ» («СОВЕТСКОЕ ИСКУССТВО»)

1
1966

СОДЕРЖАНИЕ НОМЕРА

НАШЕ ИНТЕРВЬЮ

Поднимается потолок города	2
А. ГАСПАРЯН—В гостях у Рубена Симонова	7
РУБЕН СИМОНОВ—Страница из воспоминаний	9
ГРИГОР ХАНДЖЯН—Полотна молодых	12
КАРЛОС МАРКОСЯН—Новое качество, новые имена	21
ШАГЕН ХАЧАТРЯН—Выставка, ее краски	27

ГОТОВИМСЯ К ВЕЛИКИМ ДАТАМ

Пленум Армянского театрального общества	36
САБИР РИЗАЕВ—К новому театру	39
КАРПИС СУРЕНЯН—Лусин Амара	47

Трибуна Читателя

БАБКЕН АРУТЮНЯН—Письмо в редакцию	51
-----------------------------------	----

ФАКТЫ И КОММЕНТАРИИ

Рукопись Туманяна	55
-------------------	----

В МИРЕ ИСКУССТВА

В этом номере помещены: две вклейки с цветными репродукциями с работ «Искатели» Зулума Григоряна и «Вечер» Альберта Парсамяна, одна вклейка: «Лусин Амара в Ереване и в Москве» (монохромные воспроизведения с фотографий Лусин Амара).
На обложке: Лусин Амара.
Использованы фото: Б. Мависакаляна, Р. Карапетяна, Р. Амбарцумяна и В. Казикяна.

Адрес редакции: Ереван, Исаакяна № 36, телефон 2-74-90.

ԲԱԶՄԱՀԱՐԿ ԲՆԱԿՆԻՒ ՏՆԵՆ
(Էկզիբակներ, նախադրված)